

Activitat d'urgències 2021. Urgències hospitalàries de salut mental

L'**Informe breu núm. 1** recull la tipologia dels recursos d'atenció urgent, la seva distribució en el territori i les dades bàsiques d'activitat, que s'han anat actualitzant en informes posteriors. L'informe actual presenta la descripció de l'activitat d'atenció a les urgències i les demandes d'atenció urgent notificades al Servei Català de la Salut (CatSalut) durant l'any 2020, i l'impacte de la COVID-19 en aquest àmbit.

Catalunya 2021

8.254.037 urgències ateses

839.343 (11%) més que l'any anterior

1.072,4 urgències per 1.000 habitants

Han disminuït les urgències telefòniques i a domicili i han augmentat les presencials.

Tipus de recurs	N	Δ %
Hospitals	3.222.105	17,9
CUAP¹	1.324.608	31,2
Atenció al centre	1.310.256	32,0
Atenció al domicili	14.352	-16,3
AC²	2.382.836	3,2
Atenció al centre (CAP)	1.449.616	31,8
Atenció al domicili	126.619	-21,8
Atenció telefònica	484.377	-38,8
Atenció a través de les TIC ³	322.224	26,5
SEM⁴	1.324.488	-2,9
061 operador no sanitari	21.221	-57,9
061 consultor sanitari	452.463	-13,1
Ambulància suport vital bàsic	720.845	7,5
Ambulància suport vital avançat	126.422	5,6
Helicòpter	3.537	25,0
TOTAL	8.254.037	11,3

¹ CUAP: centre d'urgències d'atenció primària.

² Atenció continuada (AC): de dilluns a divendres, de 20 a 8 h, dissabte i diumenge, tot el dia.

³ TIC: tecnologies de la informació i comunicació.

⁴ SEM: Sistema d'Emergències Mèdiques. Les urgències d'afectats que han requerit la mobilització de més d'un recurs es compten com un sol episodi, al qual s'adjudica el recurs mobilitzat de nivell més alt.

Font: conjunt mínim bàsic de dades d'urgències (CMBD-UR) i d'atenció primària (CMBD-AP).

Mitjana d'urgències diàries	2020	2021
Hospitals	7.485	8.828
CUAP	2.766	3.629
AC	6.324	6.528
SEM	3.739	3.628

La mitjana diària global d'urgències ateses ha estat de 20.314, 1.540 menys que l'any passat.

La mitjana diària d'urgències hospitalàries ha recuperat l'activitat d'abans de la pandèmia; aquest any ha crescut un 18% respecte a l'any anterior.

L'activitat atesa als CUAP també ha augmentat, a càrrec de l'activitat atesa als centres que és un 32% més gran que l'any passat, mentre que l'atenció a domicili s'ha reduït en un 16%.

Pel que fa a les visites d'AC, aquest any segueix augmentant l'activitat. Malgrat que l'atenció a domicili i l'atenció telefònica ha disminuït un 21,8% i 38,8%, respectivament, hi ha hagut un augment del 31,8% en l'atenció al centre, i l'atenció a través de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) ha augmentat un 26,5%.

El SEM, globalment, ha disminuït la seva activitat a costa, bàsicament, de les consultes al 061, els operadors no sanitaris n'han fet menys de la meitat, mentre que la mobilització de suport vital bàsic ha augmentat un 8%, la de suport vital avançat un 6% i l'helicòpter, un 25%.

Durant el 2021 s'ha recuperat l'activitat hospitalària i l'activitat atesa als centres, com també la de la mobilització de recursos del SEM, i ha disminuït la de l'atenció a domicili i telefònica.

URGÈNCIES HOSPITALÀRIES DE SALUT MENTAL

De les 3.221.492 urgències hospitalàries ateses durant l'any 2021, **113.658 (3,5%)** corresponien a urgències per **problemes de salut mental (SM)**.

• Característiques sociodemogràfiques

Hi ha més urgències per problemes de **SM** en dones (53%) que en homes (47%). La mitjana d'edat és de 40,3 anys en els homes i de 41,0 en les dones.

S'observen diferències de sexe segons el grup d'edat. En els grups de 10 a 20 anys hi ha un percentatge més gran de dones (18,6% vs. 10,9%), però dels 20 als 50 anys la proporció d'homes és superior (58% vs. 47%) i en els majors de 65 anys torna a ser més elevada en les dones (16% vs. 11%).

S'ha comparat la distribució per grup d'edat dels pacients atesos a urgències l'any 2021 en funció de si era per patologia de **SM** o per una altra causa. Els pacients atesos per problemes de salut mental són lleugerament més joves (40,7 anys) que la resta de pacients (43,5 anys). Les urgències de **SM** en menors de 10 anys representen només un 2% de les urgències, mentre que per a la resta de problemes aquest percentatge és del 13%. Per al grup de 20 a 50 anys representen el 52% i per als majors de 65 anys només un 14%, mentre que per a la resta de patologies el grup de 20 a 50 anys és el 37% i els majors de 65 anys el 23%.

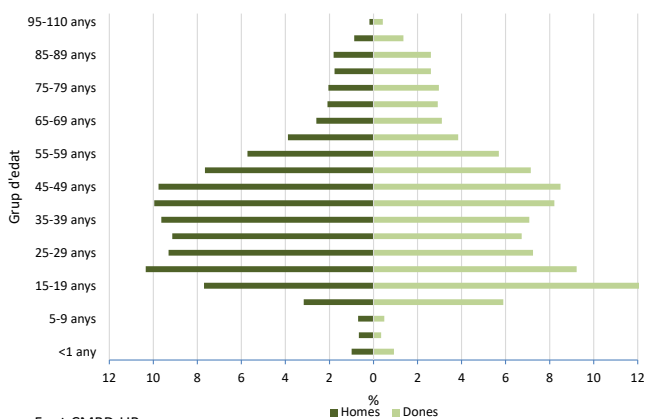
• Utilització de recursos urgents

Un 38% de les urgències hospitalàries de **SM** s'atenen entre les 20 h i les 6 h mentre que en les altres urgències aquest percentatge és del 29%. En canvi, el 27% de les urgències generals es produeixen entre les 8 h i les 12 h i només el 18% de les urgències de **SM**.

Les urgències de SM s'atenen més a les nits, mentre que les d'altres patologies més durant el matí.

La distribució al llarg de la setmana és força semblant en els dos tipus de patologies. El dia de la setmana amb més urgències són els **dilluns**, mentre que el **cap de setmana** són dies amb menys afluència.

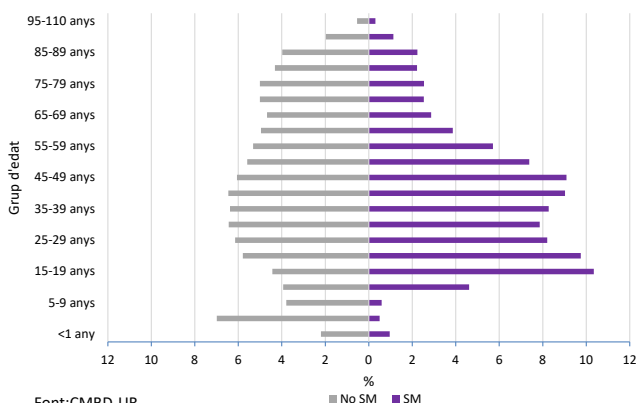
Urgències hospitalàries de salut mental segons grup d'edat i sexe. Catalunya 2021

Font: CMBD-UR

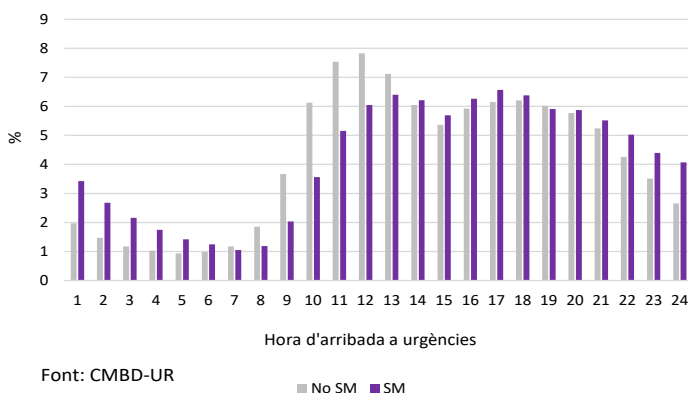
Hi ha més urgències de SM en dones que en homes. Les urgències dels homes es donen en adults joves mentre que en les dones predominen les joves i les grans.

Urgències hospitalàries segons grup d'edat i patologia. Catalunya 2021

Font: CMBD-UR

Hora d'arribada a urgències segons tipus de patologia. Catalunya 2021.

Font: CMBD-UR

• **Nivell de renda**

La taxa d'urgències per problemes de **SM** en els residents a Catalunya presenta diferències segons el nivell de renda.

Les dones tenen taxes més elevades que els homes, excepte en el nivell de renda molt baix.

Les **dones** de nivell de renda alt tenen una taxa del doble que els homes, les de renda mitjana un 30% superior i les de renda baixa un 21% inferior.

• **Estrats de morbiditat**

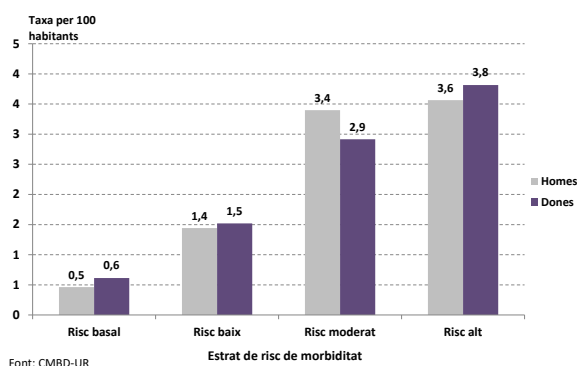
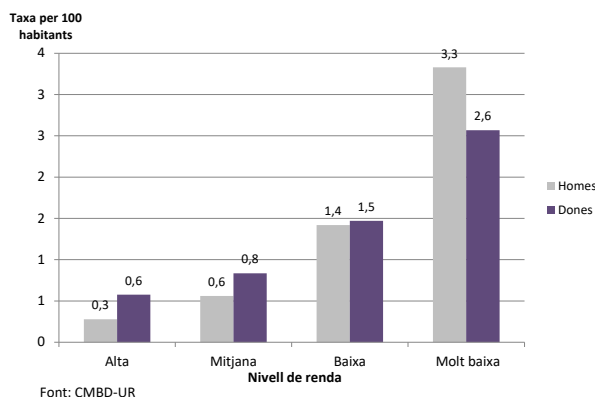
Tal com passa habitualment amb les urgències totals, la taxa d'urgències hospitalàries de **SM** en residents a Catalunya augmenta a mesura que ho fa el nivell de risc. La taxa del nivell de risc basal es duplica en el de risc baix, es triplica en el de risc moderat i augmenta una mica més en el de risc alt. En els homes, les taxes del nivell de risc moderat i alt són molt semblants.

• **Nivell de triatge**

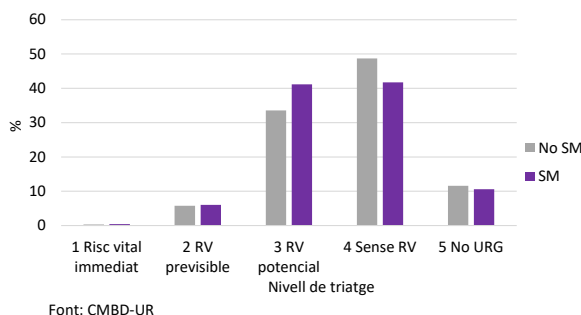
Les urgències de **SM** presenten una distribució del nivell de triatge similar a la de la resta de patologies, tot i que el percentatge d'urgències amb risc vital (RV) potencial és més elevat i el de les que no tenen RV és més baix. Els homes tenen una major proporció d'urgències amb RV (49%) que les dones (46%).

• **Patologia atesa**

La **categoria diagnòstica** de **SM** més freqüent atesa en urgències de menors de 65 anys és la dels **Trastorns d'ansietat**. En les dones majors de 64 anys també; en els homes d'aquest grup d'edat, aquesta és la segona causa, i la primera és la de **Deliri, demència i altres trastorns cognitius i amnèsics**.

Nivell de triatge de les urgències segons tipus de patologia. Catalunya 2021.

Categories diagnòstiques de SM	Menors de 15 anys		15-64 anys		Majors de 64 anys	
	Nen	Nena	Home	Dona	Home	Dona
00651 Trastorns d'ansietat	1.292	2.193	14.302	20.830	1.103	3.083
00657 Trastorns de l'estat d'ànim	41	244	3.362	4.975	581	1.195
00659 Esquizofrènia i altres trastorns psicòtics	12	33	6.111	3.073	403	657
00660 Trastorns relacionats amb l'alcohol	72	168	5.984	2.815	678	220
00662 Suïcidi i lesió autoinflingida	43	355	2.355	3.850	214	317
00661 Trastorns relacionats amb altres drogues	52	60	4.794	1.465	68	96
00670 Miscelània de trastorns mentals	273	626	1.635	2.349	397	533
00653 Deliri, demència i altres trastorns cognitius i amnèsics	4	7	307	215	2.226	2.991
00650 Trastorns d'adaptació	85	289	1.647	2.759	111	222
00652 Trastorns per dèficit d'atenció, de la conducta i per comportament perjudicial	575	446	1.528	1.105	176	213
00658 Trastorns de la personalitat	37	32	1.031	2.024	35	82
00655 Trastorns habitualment diagnosticats en la lactància, infància o adolescència	401	151	543	296	6	9
00654 Retards del desenvolupament	33	14	376	342	11	29
00656 Trastorns del control dels impulsos	12	13	133	42	22	22
00663 Cribratge i antecedents personals de codis de trastorn mental o abús de drogues	2	6	62	52	6	5
Total	2.934	4.637	44.170	46.192	6.037	9.674

Els **diagnòstics específics** més freqüents presenten diferències segons el grup d'edat.

- **Menors de 15 anys:** el 61% de les urgències són de nenes. Els diagnòstics més freqüents en ambdós sexes (35%) són l' **Ansietat** i la **Irritabilitat i còlera**, però en els nens aquesta és la primera causa i en les nenes la segona. La tercera per a tots són els **Trastorns de conducta** (8,5% del total). En els nens, els **Trastorns autistes** ocupen el quart lloc, i en les nenes, el quinzè. Els **Trastorns de la conducta alimentària** en les nenes és el quart motiu i, en els nens, el catorzè. Les **Idees suïcides** i l'**Intent de suïcidi** en les nenes són la sisena i l'onzena causa, i en els nens, la dotzena i la setzena, respectivament.
- **De 15 a 64 anys:** el 51% de les urgències són de dones. Globalment, el diagnòstic més freqüent és el de **Trastorns d'ansietat** (29%), primera causa en homes i en dones. En segon lloc, la **Psicosi no especificada**, segona causa en els homes i setena en les dones. En tercer lloc, els **Altres trastorns d'ansietat**, segona causa en les dones i setena en els homes. En quart lloc és el **Trastorn depressiu major d'episodi únic**, que és la tercera causa en les dones i la desena en els homes. El cinquè lloc són les **Idees suïcides**, sisena causa en les dones i novena en els homes. L'**Esquizofrènia paranoide** és la tercera causa en els homes i la vint-i-sisena en les dones, i l'**Abús d'alcohol sense complicacions** és la quarta causa en els homes i la divuitena en les dones.
- **Majors de 64 anys:** el 61% de les urgències són de dones. Les dues patologies més freqüents (33%) són el **Trastorns d'ansietat**, primera causa en les dones i segona en els homes, i el **Delírium causat per factors fisiològics coneguts**, segona en les dones i primera en els homes. En ambdós sexes, la **Demència no especificada sense alteració del comportament** és la tercera causa (5%). La quarta en els homes i cinquena en les dones és la **Malaltia d'Alzheimer**, i la quarta en les dones és el **Trastorn depressiu major d'episodi únic**, sisena en els homes.

• Situació a l'alta

Globalment, el 10,6% de les urgències hospitalàries de SM requereixen ingrés al mateix centre on són ateses i el 10% són derivades a d'altres centres, generalment, de major capacitat resolutiva.

El percentatge d'ingressos, globalment, incrementa amb l'edat. Les nenes ingressen més que els nens i els homes més que les dones.

Situació a l'alta (%)	< 15 anys		15-64 anys		> 64 anys	
	Nen	Nena	Home	Dona	Home	Dona
Domicili/residència	87,6	82,5	71,9	77,4	63,1	70,2
Ingrés	5,3	9,9	10,1	8,3	23,2	18,2
Derivació	1,9	3,9	11,6	9,7	10,6	9,4
Alta voluntària	0,3	0,2	1,0	0,6	0,4	0,3
Alta administrativa	3,4	2,2	3,2	2,5	1,7	1,3
Evasió	1,5	1,3	2,3	1,4	0,8	0,5
Defunció	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2

Font: CMBD-UR

- **Menors de 15 anys:** les nenes ingressen i es deriven més que els nens. Els motius més freqüents d'ingrés en les nenes són: **Trastorn de conducta**, **Idees suïcides**, **Trastorn d'ansietat**, **Anorèxia nerviosa**, **Trastorn de conducta alimentària** i **Intent de suïcidi**. En els nens: **Trastorn de conducta**, **Trastorn autístic**, **Irritabilitat i còlera** i **Idees suïcides**.
- **De 15 a 64 anys:** els principals motius d'ingrés en els homes són: **Psicosi**, **Esquizofrènia** i **Esquizofrènia paranoide**, **Trastorn de conducta** i **Trastorn esquizoafectiu**. Aquests diagnòstics representen el 33% de les urgències ingressades. En les dones, són: **Psicosi**, **Idees suïcides**, **Trastorn depressiu major d'episodi únic**, **Trastorn d'ansietat**, **Intent de suïcidi**, **Trastorn bipolar**, que representen el 30% dels ingressos.
- **Majors de 64 anys:** els principals motius d'ingrés en dones i homes són: **Delírium causat per factors fisiològic**, **Psicosi**, **Demència** i **Deteriorament cognitiu relacionat amb l'edat**, que representen el 42% dels ingressos dels homes i el 46% dels de les dones.

